

KẾT HỢP ĐỔI MỚI, NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC, ĐÀO TẠO VỚI GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG, AN NINH TRONG TÌNH HÌNH MỚI

Chu Hoài Lâm

Trường Đại học Công thương Thành phố Hồ Chí Minh

Tóm tắt: Trong bối cảnh đất nước đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng, giáo dục và đào tạo giữ vai trò then chốt trong phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đồng thời, giáo dục quốc phòng, an ninh cũng được xác định là một bộ phận quan trọng trong chiến lược xây dựng nền quốc phòng toàn dân và thế trận an ninh nhân dân vững mạnh. Việc kết hợp đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo với giáo dục quốc phòng, an ninh có ý nghĩa quan trọng trong việc hình thành ý thức trách nhiệm, tinh thần yêu nước và năng lực bảo vệ Tổ quốc cho thế hệ trẻ.

Từ khóa: Giáo dục quốc phòng, an ninh; đổi mới giáo dục; nguồn nhân lực; bảo vệ Tổ quốc; tình hình mới.

INTEGRATING EDUCATIONAL INNOVATION AND QUALITY ENHANCEMENT WITH NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION IN THE NEW CONTEXT

Abstract: In the context of the country accelerating industrialization, modernization, and deep international integration, education and training play a crucial role in developing high-quality human resources to serve the cause of national construction and defense. At the same time, national defense and security education is identified as an important component in the strategy of building a strong all-people national defense and a firm people's security posture. Integrating educational reform and quality enhancement with national defense and security education is therefore of significant importance in fostering a sense of responsibility, patriotism, and the capacity to safeguard the nation among the younger generation.

Key words: National defense and security education; educational reform; human resources; safeguarding the nation; new context.

Nhận bài: 13/01/2026

Phản biện: 05/02/2026

Duyệt đăng: 10/02/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục và đào tạo luôn được xác định là quốc sách hàng đầu trong chiến lược phát triển đất nước. Trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng, giáo dục không chỉ có nhiệm vụ trang bị tri thức và kỹ năng nghề nghiệp cho người học mà còn phải góp phần hình thành nhân cách, bồi dưỡng lý tưởng, đạo đức và trách nhiệm công dân đối với xã hội và đất nước. Cùng với đó, giáo dục quốc phòng, an ninh (GDQP-AN) được xác định là nội dung quan trọng trong chiến lược xây dựng nền quốc phòng toàn dân và thế trận an ninh nhân dân. Thông qua GDQP-AN, thế hệ trẻ được trang bị những kiến thức cơ bản về đường lối quốc phòng, an ninh của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, cũng như những kỹ năng cần thiết để tham gia bảo vệ Tổ quốc. Trong bối cảnh tình hình thế giới và khu vực có nhiều biến động phức tạp, các thách thức an ninh phi truyền thống ngày càng gia tăng, yêu cầu đặt ra đối với công tác giáo dục nói chung và GDQP-AN nói riêng ngày càng cao. Việc kết hợp đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo với GDQP-AN không chỉ nhằm nâng cao nhận thức quốc phòng cho người học

mà còn góp phần xây dựng nguồn nhân lực có ý thức trách nhiệm cao đối với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Do đó, nghiên cứu các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả kết hợp đổi mới giáo dục, đào tạo với GDQP-AN trong tình hình mới là vấn đề có ý nghĩa quan trọng cả về lý luận và thực tiễn.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng công tác giáo dục quốc phòng, an ninh

Giáo dục và đào tạo là nền tảng cho sự phát triển bền vững của mỗi quốc gia. Thông qua giáo dục, xã hội không chỉ truyền thụ tri thức mà còn hình thành hệ giá trị, chuẩn mực đạo đức và ý thức trách nhiệm của công dân đối với cộng đồng và quốc gia. Trong bối cảnh kinh tế tri thức và cách mạng công nghiệp lần thứ tư, chất lượng nguồn nhân lực trở thành yếu tố quyết định năng lực cạnh tranh của quốc gia. Vì vậy, đổi mới giáo dục, đào tạo nhằm nâng cao chất lượng nguồn nhân lực là yêu cầu cấp thiết đối với sự phát triển của đất nước. GDQP-AN là quá trình trang bị kiến thức, bồi dưỡng nhận thức và hình thành ý thức trách nhiệm của công dân đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Thông qua GDQP-AN, người học

được trang bị những kiến thức cơ bản về chiến lược quốc phòng, an ninh của quốc gia; hiểu rõ vai trò của mỗi cá nhân trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc; đồng thời hình thành tinh thần yêu nước, ý thức kỷ luật và trách nhiệm xã hội. GDQP-AN góp phần xây dựng nền quốc phòng toàn dân và thế trận an ninh nhân dân vững mạnh. Trong bối cảnh hiện nay, việc kết hợp đổi mới giáo dục, đào tạo với GDQP-AN là yêu cầu tất yếu nhằm bảo đảm sự phát triển toàn diện của con người và xã hội. Sự kết hợp này giúp hình thành nguồn nhân lực không chỉ có trình độ chuyên môn cao mà còn có ý thức trách nhiệm đối với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Đồng thời, việc tích hợp GDQP-AN trong chương trình giáo dục còn góp phần nâng cao nhận thức chính trị, củng cố niềm tin và lý tưởng của thế hệ trẻ.

Thực tiễn hoạt động GDQP-AN trong cả nước những năm qua cho thấy, đã có nhiều chuyển biến tích cực, thích ứng với xu thế chung của quá trình đổi mới giáo dục và đào tạo. Chương trình GDQP-AN đã được xây dựng và thường xuyên rà soát, điều chỉnh, cập nhật, bổ sung cùng với quá trình đổi mới nội dung, chương trình giáo dục và đào tạo trong các nhà trường. Nhờ vậy, chương trình giáo dục đã cơ bản thể hiện được tính khoa học, thực tiễn, kế thừa và liên thông. Nội dung đào tạo, bồi dưỡng đảm bảo cơ bản, toàn diện, hệ thống, thiết thực. Tổ chức và phương pháp dạy học trong GDQP-AN đã có nhiều đổi mới. Các bộ, ngành Trung ương, địa phương, nhà trường, trung tâm GDQP-AN thực hiện đúng chương trình, nội dung môn học GDQP-AN cho học sinh, sinh viên; đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tích cực, ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy - học. Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ GDQP-AN được Đảng, Nhà nước, Quân đội và các nhà trường đầu tư ngày càng tốt hơn trong quá trình hiện đại hóa cơ sở vật chất phục vụ quá trình dạy học của hệ thống giáo dục toàn quốc. Công tác phổ biến kiến thức quốc phòng, an ninh cho toàn dân được đẩy mạnh với nội dung, hình thức phong phú, đa dạng, phù hợp thực tiễn địa bàn, vùng miền.

Bên cạnh kết quả đạt được, “công tác quản lý nhà nước ở một số bộ, ngành Trung ương, địa phương đối với công tác GDQP-AN chưa được phát huy đầy đủ”; chưa gắn bó chặt chẽ giữa đổi mới GDQP-AN với đổi mới căn bản, toàn diện sự nghiệp giáo dục và đào tạo. Kết quả GDQP-AN chưa tương xứng với mục tiêu đổi mới cả về nội

dung, hình thức, phương pháp giáo dục và đào tạo. Công tác xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý GDQP-AN còn có những hạn chế nhất định. Việc thực hiện quy định liên kết GDQP-AN ở một số cơ sở đào tạo chưa nghiêm; công tác bảo đảm cơ sở vật chất, nhất là thao trường, bãi tập cùng các trang, thiết bị dạy học ở một số trường cao đẳng, cơ sở giáo dục đại học được giao tự chủ môn học chưa bảo đảm theo quy định,...

2.2. Giải pháp đẩy mạnh kết hợp đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo với giáo dục quốc phòng, an ninh trong tình hình mới

Những năm tới, tình hình thế giới, khu vực dự báo tiếp tục có những diễn biến nhanh chóng, phức tạp, khó lường. Cách mạng khoa học công nghệ, trong đó có công nghệ số phát triển mạnh mẽ, tạo đột phá trên nhiều lĩnh vực, trong đó có giáo dục và đào tạo. Việc đổi mới GDQP-AN có nhiều thuận lợi trong điều kiện công tác giáo dục và đào tạo cùng với khoa học công nghệ được Đảng, Nhà nước xác định là quốc sách hàng đầu, là động lực then chốt để phát triển đất nước. Tuy nhiên, nước ta còn phải đối mặt với những khó khăn, thách thức mới; các thế lực thù địch tiếp tục đẩy mạnh chiến lược “diễn biến hòa bình” chống phá Đảng, Nhà nước và Quân đội, đặt ra những yêu cầu mới cao hơn đối với công tác GDQP-AN. Trong bối cảnh đó, nâng cao chất lượng GDQP-AN cho các đối tượng là một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng và phải được kết hợp chặt chẽ với đổi mới giáo dục và đào tạo trong giai đoạn hiện nay. Theo đó, GDQP-AN phải tiếp tục quán triệt sâu sắc các quan điểm, chủ trương của Đảng về đổi mới giáo dục và đào tạo được xác định trong Nghị quyết Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo; kết hợp chặt chẽ với đổi mới giáo dục và đào tạo quốc dân; đảm bảo tốt mục tiêu được xác định trong Đại hội lần thứ XIV của Đảng: “Xây dựng củng cố nền quốc phòng toàn dân, thế trận quốc phòng toàn dân và nền an ninh nhân dân, thế trận an ninh nhân dân gắn với xây dựng thế trận lòng dân, xây dựng khu vực phòng thủ chủ động vững chắc”.

Thứ nhất, GDQP-AN phải quán triệt và đảm bảo thực hiện tốt mục tiêu của đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo.

Đó là: “Thực hiện có hiệu quả các quyết sách chiến lược nhằm xây dựng nền giáo dục quốc dân hiện đại, công bằng theo hướng chuẩn hóa, hiện đại hóa, dân chủ hóa, xã hội hóa và hội nhập

quốc tế”. Đồng thời, đổi mới GDQP-AN cũng phải gắn bó chặt chẽ với việc thực hiện được các mục tiêu của đổi mới giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Theo đó, mục tiêu bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho các đối tượng phải tương thích với mục tiêu đào tạo của các nhà trường. Đảm bảo sau khi được GDQP-AN, các đối tượng đều có bản lĩnh chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, Tổ quốc, Nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa; có phẩm chất đạo đức cách mạng; có kiến thức sâu sắc về quốc phòng, an ninh; không ngừng bổ sung, hoàn thiện phẩm chất, năng lực đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Thứ hai, kết hợp giữa đổi mới GDQP-AN với đổi mới mạnh mẽ và đồng bộ các yếu tố cơ bản của giáo dục, đào tạo theo hướng coi trọng phát triển phẩm chất, năng lực của người học.

Đổi mới mạnh mẽ các yếu tố cơ bản của giáo dục và đào tạo theo hướng coi trọng phát triển phẩm chất, năng lực của người học là một trong những giải pháp quan trọng hàng đầu của quá trình đổi mới giáo dục và đào tạo theo tinh thần Đại hội lần thứ XIV của Đảng: “Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực, thể lực và phẩm chất người học, chuẩn hóa chất lượng và kiểm soát chặt chẽ đầu ra”. Là một bộ phận của giáo dục và đào tạo quốc dân, công tác GDQP-AN cũng cần phải chú ý đến tất cả các yếu tố cơ bản đó là: chương trình, nội dung giáo dục; hình thức, phương pháp dạy học; hình thức thi, kiểm tra, đánh giá kết quả GDQP-AN. Trước hết, cần khẩn trương rà soát, đổi mới quy trình GDQP-AN cho các đối tượng theo hướng rút ngắn thời gian đào tạo tại nhà trường; tăng cường thực hành, thực tập, tham quan trải nghiệm thực tế của học sinh, sinh viên; đảm bảo tính logic cao trong sắp xếp thứ tự các môn học của quá trình giáo dục, trong từng môn học và cụm môn học. Đổi mới nội dung GDQP-AN theo hướng tinh giản, hiện đại, thiết thực, phù hợp với lứa tuổi, trình độ và ngành nghề; tăng thực hành, vận dụng kiến thức vào thực tiễn. “Chú trọng giáo dục, thống nhất, nâng cao nhận thức về đối tác và đối tượng; nắm vững đường lối, quan điểm, yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Nâng cao ý thức trách nhiệm và tinh thần cảnh giác cách mạng trong thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, an ninh”.

Bên cạnh đó, cần đặc biệt coi trọng giáo dục

nhân cách, đạo đức, lối sống, tri thức pháp luật và ý thức công dân trong quá trình GDQP-AN cho các đối tượng. Chuẩn hóa các chương trình giáo dục đảm bảo cách mạng, khoa học, liên tục, kế thừa, tích hợp, sát thực tế và phát triển, phù hợp với nguyên lý, quy luật tự nhiên - xã hội và trình độ nhận thức của từng đối tượng. Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kỹ năng của người học; vào giải quyết những vấn đề mà thực tiễn công tác quốc phòng, an ninh hiện nay đặt ra. Tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để người học tự cập nhật và đổi mới tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực. Chuyển từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học quốc phòng, an ninh.

Thứ ba, xây dựng, phát triển đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo cũng như yêu cầu ngày càng cao của GDQP-AN.

Xây dựng quy hoạch, kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục gắn với nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh và hội nhập quốc tế. Thực hiện chuẩn hóa đội ngũ nhà giáo tham gia giảng dạy quốc phòng, an ninh theo từng cấp học và trình độ đào tạo, bồi dưỡng. Tăng cường tổ chức cho giảng viên quốc phòng, an ninh đi đào tạo, bồi dưỡng và đi thực tế nhằm bổ sung kiến thức, kinh nghiệm thực tiễn góp phần nâng cao năng lực giảng dạy. Trong khi bồi dưỡng năng lực toàn diện, cần chú trọng bồi dưỡng cho giảng viên quốc phòng, an ninh năng lực về phát triển chương trình đào tạo, giảng dạy quốc phòng, an ninh theo phương pháp hiện đại; năng lực nghiên cứu khoa học làm sáng tỏ những vấn đề lý luận và thực tiễn công tác quốc phòng, an ninh trong giai đoạn hiện nay; nâng cao trình độ ngoại ngữ, tin học, chuyển đổi số, kiến thức thực tiễn, kỹ năng tâm lý trong hoạt động GDQP-AN của đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục.

Đổi mới mạnh mẽ mục tiêu, nội dung, phương pháp đào tạo, đào tạo lại, bồi dưỡng và đánh giá kết quả học tập, rèn luyện của giáo viên, cán bộ quản lý GDQP-AN theo yêu cầu nâng cao chất lượng, trách nhiệm, đạo đức và năng lực nghề nghiệp. Có chế độ ưu đãi đối với nhà giáo và cán bộ

quản lý GDQP-AN. Việc tuyển dụng, sử dụng, đãi ngộ, tôn vinh nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục phải trên cơ sở đánh giá năng lực, đạo đức nghề nghiệp và hiệu quả công tác. Có chế độ ưu đãi và quy định tuổi nghỉ hưu hợp lý đối với nhà giáo có trình độ cao.

Thứ tư, nâng cao chất lượng, hiệu quả nghiên cứu và ứng dụng khoa học, công nghệ, đặc biệt là khoa học giáo dục và khoa học quản lý trong GDQP-AN.

Trong quá trình đổi mới, nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học giáo dục và khoa học quản lý nói chung, cần tiếp tục tập trung nghiên cứu làm sáng tỏ những vấn đề lý luận, thực tiễn về GDQP-AN và nâng cao chất lượng GDQP-AN. Cùng với đó, Hội đồng GDQP-AN các cấp và các cơ sở đào tạo, trung tâm GDQP-AN cũng cần thường xuyên cập nhật những thành quả mới nhất của công tác nghiên cứu khoa học giáo dục, khoa học quản lý để ứng dụng vào vận hành toàn bộ các khâu, các bước của quá trình giáo dục. Gắn kết chặt chẽ giữa đào tạo, bồi dưỡng và nghiên cứu,

giữa các nhà trường, trung tâm GDQP-AN với các cơ quan, ban, ngành địa phương. Có cơ chế động viên, khuyến khích đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục nghiên cứu các đề tài phục vụ đổi mới, nâng cao chất lượng công tác GDQP-AN, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

III. KẾT LUẬN

Đại hội Đảng lần thứ XIII xác định, phải: “Đổi mới và nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho cán bộ, công chức, viên chức và cho toàn dân, bảo đảm phù hợp với từng đối tượng”. Để thực hiện mục tiêu, yêu cầu đó, công tác GDQP-AN phải được đặc biệt coi trọng và đảm bảo chất lượng thực chất. Kết hợp giữa đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo nói chung với GDQP-AN nói riêng sẽ góp phần tận dụng tối đa các nhân tố, các nguồn lực của quá trình đổi mới giáo dục và đào tạo vào nâng cao chất lượng GDQP-AN góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong bối cảnh hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Lương Quang Cường (2022). Nâng cao hiệu quả công tác giáo dục quốc phòng, an ninh, đáp ứng yêu cầu xây dựng, bảo vệ Tổ quốc. Tạp chí Quốc phòng toàn dân. <http://tapchiquptd.vn/vi/giao-duc-qp-va-an-giao-duc-phapluat/nang-cao-hieu-qua-cong-tac-giao-duc-quoc-phong-va-an-ninh-dap-ung-yeu-cau-xay-dung-bao-ve-toquoc/18607.html>.

Đảng cộng sản Việt Nam (2026). Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV, Tập I, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr.114, tr.100, tr.101.

Đảng cộng sản Việt Nam (2021). Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Tập I, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr.68.